

Mindre meddelelser

SKOVHORNUGLEUNGE

(*Asio otus* (L.)) i Spurvehøgs (*Accipiter nisus* (L.)) rede.

(With a summary in English: Nestling of Long-eared Owl (*Asio otus* (L.)) in Sparrowhawk's (*Accipiter nisus* L.) nest.)

Den 30. juni 1963 kunne min bror JENS HALD MORTENSEN fortælle mig om sit fund af en Spurvehøgerede, der foruden en ca. 10 dage gammel Spurvehøgeunge og et uklækket æg indeholdt en Skovhornugleunge omtrent af høgeungens størrelse. Ugleungens lave alder måtte tages som bevis på, at min bror virkelig havde fundet et blandet kuld og ikke en Skovhornugle, der under de første dages fravær fra reden — hvor den er ude af stand til at flyve (jfr. WENDLAND, 1957, p. 255) — tilfældigt skulle være havnet i Spurvehøgens rede.

Spændt besøgte jeg redestedet den 6. juli. Spurvehøgereden var bygget på normal vis ca. 5 meter oppe i en ung skovfyr, der sammen med andre dannede en mindre bevoksning mellem udstrakte bjergfyrreflader i Tved plantages vestligste del.

Først da jeg var få skridt fra redetræet fløj Spurvehøgehunnen skrigræde fra reden og fortsatte under besøget at give mishag til kende — ind imellem akkompagneret af hannens spædere stemme. Ungerne, som ansloges at være 15—17 dage gamle, sås kun i deres artstypiske skræmmestillinger. På reden lå småfuglerester, men kun et par beskedne gylp; og det må vel antages, at når der ikke her var de større gylpboller, som ellers iagttages i Skovhornuglereder, var det fordi ugleungen blev fodret med småfugle, som var plukket og delvis parteret af høgehunnen.

Efter besøget ved reden undersøgte jeg i nærheden de gamle Spurvehøgereder fra tidligere år, samt et par Ringduereder (*Columba palumbus* L.), men ingen bar spor af for nylig at have været anvendt som Skovhornuglebo. Efter ugleungens alder at domme skulle ægget være lagt medio maj, hvilket efter danske forhold er sent — imidlertid har jeg flere gange i Vestjylland fundet så sene kuld, bl. a. to ca. 15 dage gamle unger i Tved plantage den 27. juni 1962. I dette tilfælde havde Skovhornuglen som bo valgt en fjorgammel Musvågerede (*Buteo buteo* L.).

På grund af min brors ferierejse og min egen militærtjeneste var det ikke muligt at følge den videre udvikling i forholdet mellem Skovhornuglen og dens plejefamilie. Den sidste iagttagelse er fra den 9.

juli, da min mor fra jorden så Skovhornugleungen sidde på en gren umiddelbart over reden.

Begge ungerne var blevet ringmærkede; og efter et par måneders forløb modtog jeg meddelelse om, at Skovhornuglen allerede den 18. august var fundet død ved Vigsø (7 km NE). Da sagen var en nærmere undersøgelse værd, lykkedes det takket være NIELS OTTO PREUSS's hjælpsomhed at få oplyst meddelerens navn og adresse. Den 23. december 1963 modtog jeg svarbrev fra kirkebetjent LARS HØGH, Vigsø, hvori han fortæller, at uglen i 2—3 dage var set flyve omkring i en række forholdsvis høje sitkagraner langs kirkegårdsdiget i Vigsø. Han beretter til slut: »— men en dag fandt jeg den død under et træ, måske død af sult —«. Som svar på et af mine spørgsmål meddelte kirkebetjent HØGH iøvrigt: »— vi har ikke før set ugler på kirkegården.«

Af ganske særlig interesse er spørgsmålet om, hvorledes Skovhornuglen kom i Spurvehøgereden, og her må man på grund af de få iagttagelser desværre næsten helt indskrænke sig til gætterier. Eventuel indgriben af mennesker er både usandsynlig og næsten udelukket, da stedet ligger meget afsides over 3 km fra nærmeste hus og offentlige vej. Min tak skal bringes E. TORP PEDERSEN med hvem jeg pr. brev har diskuteret problemet — heller ikke han kender dog noget fortilfælde, hvor så forskellige kuld er blevet blandet.

Efter vor opfattelse har et Skovhornuglepar under deres redesøgen fundet den færdige, men endnu tomme Spurvehøgerede og heri lagt et æg, men er på grund af Spurvehøgens dernæst påbegyndte æglægning og redeforsvar blevet forhindret i at lægge flere. RICHTER (1952, p. 171—173) beretter iøvrigt om et meget interessant tilfælde, hvor han konstaterede, at en Skovhornuglehun fordrev en Krage (*Corvus cornix* L.) fra dens færdigbyggede rede, for selv med det samme at tage den i anvendelse. Som betingelse for at noget sådant kan ske udtrykker RICHTER: »— Dazu ist anscheinend nötig, dass der richtige Zeitpunkt getroffen wird. Es sind dies nach meinen Beobachtungen nur die wenige Tage zwischen Fertigstellung des Nestes und Beginn des Brütens die Krähe.«

Da incubationstiden for Skovhornugleæg kan være 32 dage (HAGEN, 1960), og da den for Spurvehøgens enkelte æg er den samme eller kun lidt længere, skulle ugle- og høgeungen blive klækket næsten samtidig; og når Skovhornuglen er blevet accepteret af Spurvehøgehunnen, må det skyldes de to vidt forskellige arters ret nære lighed som spæde

unger. Efter kendskabet til høgenes og uglernes vidt forskellige døgnrytme kunne man vente, at der ville melde sig problemer for Skovhornugleungen under opvæksten. Særlig interessant er i denne forbindelse de iagttagelser over ugleunger i fangenskab, som ANDERSEN (1961) refererer. Her holdt Natuglen (*Strix aluco* L.) stædigt fast ved sin natlige aktivitetsperiode skønt den blev fodret om dagen, medens Slør- (*Tyto alba*) og Kirkeugle (*Athene noctua*) var lysvågne hele dagen. Sandsynligvis har Skovhornuglen været i stand til at indstille sig på en dagaktivitetsperiode — en døgnrytme, som den meget hensigtsmæssigt har holdt fast ved i den måned efter redetiden, hvor Spurvehøgen fodrer sine unger også uden for reden.

Medens Spurvehøgens unger betragtes som selvstændige en måned efter, at de har forladt reden (HOLSTEIN, 1950, p. 118), er Skovhornugleungen ifølge WENDLAND (1957, p. 257—58) først i stand til at klare sig, når den er mere end 10 uger gammel — altså ca. 7 uger efter, at den har forladt reden. Med dette i erindring kan Skovhornuglens omstrejfen og sluttelige sultedød på Vigsø kirkegård godt en måned efter, at den forlod reden, betragtes som en naturlig afslutning på dens opvækst hos en dagrovfugl som Spurvehøgen.

POUL HALD MORTENSEN.

SUMMARY IN ENGLISH

Nestling of Long-eared Owl (Asio otus (L.)) in Sparrowhawk's (Accipiter nisus (L.)) nest.

On the 30th of June, 1963 a Sparrowhawk's nest was found in the afforestation of Tved, NW-Jutland; besides an unbroken egg and a nestling of Sparrowhawk it contained a Long-eared Owl's nestling — both nestlings were about 10 days old. After the 9th of July it was impossible, regrettably enough, to follow the evolution; but the nestlings were ringed, and on the 18th of August, 1963, the young owl was found starved to death on a churchyard (7 km NE). It had been seen roaming about the same place by daylight for a couple of days.

It is supposed that the Long-eared Owl female one night has laid her first egg in the finished, but still empty nest of Sparrowhawk, before the Sparrowhawk began egg-laying and a continuous defence of her nest.

Probable the Long-eared Owl nestling has been able to prepare itself for a period of activity by day — a rhythm which it most appropriately has kept during the month in which the Sparrowhawk feeds its young after they left the nest. As stated by WENDLAND (1957, p. 257—58) the young Long-eared Owl is not able to shift for itself until it is more than 10 weeks old — so the young owls' roaming and finally its starving to death must be regarded as a natural end of its life with Sparrowhawks.

LITTERATUR

- ANDERSEN, T., 1961: En nordsjællandsk Natuglebestand (*Strix aluco* L.) i yngletiden. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **55**: 20.
 HAGEN, Y., 1960: Nordens Fugle i Farver, bind 3, p. 155. København.
 HOLSTEIN, V., 1950: Spurvehøgen (*Accipiter nisus* L.), p. 118. København.
 RICHTER, H., 1952: Zur Biologie der Waldohreule (*Asio otus* (L.)) — Beiträge zur Vogelkunde **2**: 171—173.
 WENDLAND, V., 1957: Aufzeichnungen über Brutbiologie und Verhalten der Waldohreule (*Asio otus* (L.)). — Journal für Ornithologie **98**: 241—261.

HÆRFUGL

(*Upupa epops* (L.))

ved Ulfshale Strand.

Den 21. april 1963 iagttog jeg en Hærfugl udenfor vores sommerhus ved Ulfshale Strand. Fuglen gik på jorden 3—4 m fra huset, der ligger godt 100 m fra stranden. Da jeg åbnede døren, fløj den et stykke bort, men jeg nåede at se den på ganske nært hold; inden den lettede blev fjerbusken et kort øjeblik rejst.

På det nye sted opholdt fuglen sig en halv times tid, ivrigt pillende i jorden; stedet er et uopdyrket, græsklædt areal tæt ved nordøstkysten af halvøen. Det var muligt at iagttage fuglen så længe i kikkert; den fløj bort, da nogle børn kom forbi.

Senere på dagen så jeg fuglen påny fra min bil ikke langt fra det første sted; den fløj da tværs over landevejen foran bilen i den karakteristiske — noget spætteagtige — flugt.

Da jeg en uge senere påny var ved sommerhuset, sås intet til Hærfuglen.

Ifølge mundtlig oplysning fra opsynsmand ERNST HANSEN, Ulfshale, skal Hærfuglen være iagttaget ved Ulfshale også for nogle år siden.

H. BRYNDUM.

A Hoepoe (*Upupa epops*) was observed at Ulfshale, island of Møen, on April 21st 1963.

ODINSHØNS

(*Phalaropus lobatus* (L.))

ved det Kaspiske Hav.

Mit deutscher Zusammenfassung:
Odinshühnchen (*Phalaropus lobatus*) am
Kaspischen Meer,

BENT PORS NIELSEN (1963) giver i tilknytning til HESSELBJERG CHRISTENSENS artikler (1956, 1961) fra Irak en del bemærkelsesværdige oplysninger, der bl. a. stammer fra HANS-JØRGEN SPEYER: »Den 27. april 1961 sås ved Bander-Shah ved det Kaspiske Havs sydkyst mindst 10.000 Odinsløns, der

næsten alle var i vinterdragt. De blev af befolkningen jaget ved hjælp af stenslynger.« Ved mine undersøgelser (1959) ved sydkysten af det Kaspiske Hav kunne jeg ikke konstatere tilsvarende antal (PETER STÄRR meddeler, at han den 24. sept. 1963 har iagttaget 500 Odinshøns vest for Pahlevi). Imidlertid kan jeg bidrage med en oversat litteraturhenvisning, der på interessant måde uddyber det oven anførte. Den stammer fra Hassan Kuli, det russiske vandfugle-reservat ved Atrek-flodens munding, altså på grænsen mellem Turkmenistan og den iranske provins Gurgan, kun ca. 60 km nord for Bander Shah (SCHÜZ 1959, p. 8, 26, 165). GUSTAV RADDE (1898) beretter fra den 12. maj 1886 om »jeder Schätzung und Schilderung spot-tende Fischmassen« ved Atreks munding, og desuden om et uhyre rigt fugleliv med »ungeheure, dichtgedrängte Massen von Pelikanen, gleich Regimentern« og mange andre fuglearter. Heraf kan nævnes Hvidbrystet Præstekrave (*Charadrius alexandrinus*) »in fabelhafter Masse«. Blandt »wahre Wolken« af mindre ryler var Alm. Ryle (*Calidris alpina*) den almindeligste art. »Aber alle die genannten waren doch nur geringzählig gegenüber den ungeheuren Schwärmen von *Phalaropus cinereus* . . . Hauptkontingent des gesamten Vogellebens . . . Millionen . . .«, store vandstrækninger skulle bogstaveligt talt være dækket af et kæmpemæssigt tæppe, og omstrefjende flokke have sløret horisonten. RADDE udtrykker til sidst sin forundring over, at man så sent, den 12.—13. maj, endnu kunne træffe sådanne mængder af højnordiske sumpfugle på 37° n. bredde. Vi ved fra Ornith. Caucasica (1884), at RADDE var en livlig fortæller, men der er ingen grund til at antage hans beskrivelser for at være overdrevne.

RADDE & WALTER (1889) vender kort tilbage til fænomenet (»wahre Wolken«). Fra den russiske litteratur nogle yderligere oplysninger, hvortil jeg har fået hjælp fra Dr. JOSEF SZIJ: ISAKOV & VOROBIJEV (1940) betoner de store forskelle i antal fra år til år. Ved Hassan-Kuli var der masseoptræden i 1935, og i slutningen af april 1939 i Karabugas-bugten. Der berettes også om slyngejagt i Atrek-mundingen (før fredningen); den 13. maj var tre turkmenere vendt hjem med 145 nedlagte Odinshøns. DEMENTIEV (1952) angiver i sit værk om Turkestans fugle, at hovedtrækket finder sted fra midten af april til slutningen af maj. På den angivne masseoptræden i 1935 fulgte en tilbagegang fra 1936 til 1939 og specielt i 1942. Her beskrives også, hvorledes man slynger en ca. en meter lang snor med et lod i enden ind i flokkene. DEMENTIEV *et al.* (1951) beskriver, at i området nord for Aralsøen sætter trækket ind i slutningen af april, vokser til uhyre mængder og afsluttes i begyndelsen af maj. I yngleområdet falder ankomsten fra slutningen af maj i de sydlige områder til begyndelsen af juni i de nordlige.

(TISCHLER (1941) citerer efter SITS, at selv på en så sydlig yngleplads som Matzalbugten i Estland fandtes fuldlagt kuld først den 20. juni). KOZLOVA (1961) anfører to hovedtrækveje: Den ene fører gennem Iran, langs det Kaspiske Havs østkyst, til områderne omkring Emba og Amu-Darja floderne, medens den anden går langs Asiens østkyst, gennem det østlige Kina, Japan, det sydlige Sachalin og Kurilerne, om efteråret desuden Kamtschatkas kyster. Sammenlignet hermed er forårstrækket i Europa ganske ringe. Tilbage står således det påfaldende forhold, at a) store ansamlinger forekommer ved den kaspiske østkyst, og at mængderne veksler fra år til år, og b) de sene forårsdatoer, som forudsætter, at trækkets sidste etaper tilbagelægges meget hurtigt (muligvis gælder dette i almindelighed for højnordiske trækfugle?). For begge de anførte punkter må RADDES skildring af ansamlingerne ved Atrek-floden siges at være meget typiske.

ERNST SCHÜZ.
(red. overs.)

DEUTSCHE ZUSAMMENFASSUNG

Odinshühnchen (*Phalaropus lobatus*) am
Kaspischen Meer.

Als Ergänzung der Mitteilungen von Nielsen (1963) werden einige Literaturhinweise gegeben, die von sehr grossen Schwärmen bei der Mündung vom Atrek-Fluss berichten, allerdings im vorigen Jahrhundert. Die russische Literatur betont grosse Unterschiede in der jährlichen Grösse des Durchzuges.

LITTERATUR

- CHRISTENSEN, N. H., 1956: Odinshanens (*Phalaropus lobatus* (L.)) og Thorshanens (*Phalaropus fulicarius* (L.)) forekomst i Danmark. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **50**: 191—206.
- 1961: Bemærkninger om Odinshanens (*Phalaropus lobatus* (L.)) trækforhold. — Ibid. **55**: 224.
- DEMENTIEV, G. P., 1952: Ptitsy Turkmenistana. — Turkmenske Vid. Akad., Ashkhabad. (Ref. DOFT **52**, 1958: 84).
- *et al.*, 1951: Ptitsy Sovjetskogo Sojuza, vol. **3**. — Moskva.
- ISAKOV, J. A. & K. A. VOROBIJEV, 1940: Om fuglenes træk og overvintring ved det Kaspiske Havs sydkyst (russisk). — Trudi Vsesojuzn. Ornith. Reservat Hassan-Kuli: 5—159.
- KOZLOVA, E. W., 1961: *Charidriiformes*, subordo *Limicolae*. Fauna SSSR, vol. **3**, bd. 1. — Moskva—Leningrad. (Ref. DOFT **57**, 1963: 79).
- NIELSEN, B. P., 1963: Supplerende oplysninger om Odinshanens (*Phalaropus lobatus* (L.)) trækforhold. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **57**: 72.
- RADDE, G., 1898: Wissenschaftliche Ergebnisse der im Jahre 1886 Allerhöchst befohlenen Expedition nach Transkaspien und Nord-Chorassan.

- Petermanns Mitt. Ergänzungsheft **126**: 1—195.
 — & A. WALTER, 1889: Die Vögel Transkaspiums.
 — Ornith **1889**: 1—243.
 SCHÜZ, E., 1959: Die Vogelwelt des Südkaspischen Tieflandes — Stuttgart.
 TISCHLER, F., 1941: Die Vögel Ostpreussens, bd. **2**.
 — Königsberg u. Berlin.

GULIRISK

(*Serinus serinus* (L.))

I Sønderjylland.

With a Summary in English: The Serin (Serinus serinus (L.)) in South Jutland.

Gulirirken, der før år 1800 kun fandtes i det sydlige Europa, har som bekendt med tiden bredt sig op gennem Europa. I 1948 blev den fundet ynglende ved Næstved (TORTZEN 1949, p. 172) og i 1955 ved Nakskov (BLUME 1956, p. 335). Forinden var et par set sidst i juli 1938 i Svendborg (EMEIS 1939, p. 214). Videre kan nævnes et par spredte iagttagelser af enkelte fugle her i landet, alt ♂♂: Nymindegab den 3. 6. 1934 (JENSEN 1935, p. 127), Amager den 13. 8. 1939 (REH 1939, p. 213), Køge den 28. og 30. 5. 1953 (HANSEN 1955, p. 194).

I 1962 er Gulirirken påtruffet to steder i Sønderjylland, således i Åbenrå og Sønderborg. Sidstnævnte sted lykkedes det mig tilmed at gøre rede-fund, og i det følgende skal jeg komme ind på de nærmere omstændigheder vedrørende dette:

Den 24/6 så jeg i et lille anlæg i Sønderborg et guliriskpar sammen. ♂ fulgte troligt ♀ og de opholdt sig ikke langt fra en række yngre ronnebærtræer, hvor reden senere blev fundet den 1/7. Redebygningen var på dette tidspunkt langt fremskredet, og en af fuglene, vist ♀, snerrede ad mig fra redetræet, da jeg stod nedenunder og kiggede op. Den 6/7 lå ♀ og rugede på den nu færdigbyggede rede. Denne var blevet noget større siden sidst. Fuglens kløftede hale ragede udenfor og den gule overgump var til tider synlig. Fire unge københavnske ornithologer (ERIK KRAMSHØJ, JOHN SPEICH, ERIK NIELSEN og EGON JENSEN), som jeg da foreviste reden, havde tillige lejlighed til at overvære, hvorledes den rugende ♀ blev madet af ♂ på reden. Et fænomen, der jo er typisk for arten. Reden var iøvrigt anbragt 3—4 m oppe i træet, 20—30 cm fra toppen og helt inde ved stammen — en anbringelse, som skal være ret foretrukket af arten (NIETHAMMER 1937, p. 71). Det samme kan vel siges at gælde den omhandlede ynglebiotop: alle voksende træer i park-bymilieu beliggende ca. 100 m fra en kirkegård. Hertil må yderligere bemærkes — en rededest i udpræget grad lå beskyttet mod vinden af den omgivende bebyggelse, dette ikke mindst med henblik på de da fremherskende og ofte stride og kølige vestenvinde. Den 7. og 8/7 havde jeg lejlighed til at

visе flere herboende personer reden med den rugende fugl. Efter at være bortrejst i nogen tid var jeg atter ved reden den 17/7 ved 19-tiden. Fuglen lå nu tydeligt højere på reden, hvilket måtte være tegn på, at den lå og varmede unger. Den 18/7 ved 18-tiden var den atter på reden, men lå urolig som luftede den fjerdragten. Den 22/7 ved 18.30-tiden henlå reden forladt, men så kom ♀ til og madede fra redekanten. Den åbnede herved med mellemrum næbbet lidt, og det kunne se ud, som gvlpede den føden frem. Ungerne var endnu ikke synlige. Den 29/7 kl. 16.50—17.10 viste ad sig ikke ved reden, men af og til sås et glimt af de store unger op over redekanten. Kl. 20.10 sås en fugl, vist ♂, komme fra nabotræet og ganske kort made ungerne, hvoraf mindst 2 sås. Disse var nu så store, at næbbet syntes helt udvokset. Den 1/8 ved 20-tiden var der tomt og øde ved reden. Denne var nu forladt og fuglene bemærkedes ikke i nærheden.

Efter hvad der angives i litteraturen ruger Gulirirken to gange om året. Det andet kuld falder i juni/juli. Herefter kunne der således i det foreliggende rent tidsmæssigt være grund til at formode et sådant andet kuld.

Medens der i Sønderborg hidtil kun er truffet på et enkelt par af arten, har denne vist en noget mere talstærk optræden i Åbenrå. Ved et åbenbart vel-egnet ruderatområde i byranden med megen ukrudtsbevoksning og med tilstødende haver, villaer og parkagtige forhold har der til stadighed fra maj til september 1962 kunnet træffes flere fugle, enkelte som par. Efter ♂♂ antal kunne der se ud til at være mindst tre par på området. Men da ♂♂ synger ivrigt og ofte er set to sammen om en ♀, kunne man få det indtryk, at der var et overtal af ♂♂. Ved en forsigtig bedømmelse kunne der dog måske være tale om to par, der eventuelt kunne yngle. HARRY HANSEN, Sønderborg, har forøvrigt fortalt mig, at han mener at have set 4 udføjne Guliriskunger, der bestandig hørtes tigge her, en dag midt i juni. Det er BØRGE PALM, København, der har æren for opdagelsen af Guliriskerne i Åbenrå, som han bemærkede den 17. 5. 1962, da han tilfældigt passerede forbi lokaliteten. Men det viser sig dog bagefter, at lærer RUMMEL, Åbenrå, har bemærket Guliriske på området de sidste tre somre, hvilket vil sige fra 1960. Et større antal fugleinteresserede har haft lejlighed til at bese Guliriskerne i Åbenrå i 1962. Heriblandt læge IB WENG, Haderslev, der er kendt med arten fra Slesvig og som forøvrigt også mener at have hørt den ved Kolding i 1961. (Jfr. også D. O. F. T. **57**: XIX).

Hvorom alting er, så må iagttagelserne ovenfor sikkert kunne tages som udtryk for et videre fremstød af arten op i den sydøstlige del af den jyske halvø, hvor de første ♂♂ forøvrigt allerede optrådte i Flensborg fra 1928 (EMEIS 1937, p. 37).

OLAF BEHREND'S

SUMMARY IN ENGLISH

The Serin (Serinus serinus (L.)) in South Jutland.

The Serin was found breeding in Sønderborg. An almost completed nest was found on July 1st. The young left the nest during the last days of July. While only one pair was observed in Sønderborg, at least two pairs bred at Åbenrå. In the latter town Serins have been observed since 1960.

LITTERATUR

- BLUME, C. A., 1956: Gulirisk (*Serinus canaria serinus* (L.)) ynglende på Lolland i 1955. — D.O.F.T., **50**.
- EMEIS, W., 1937: Om Grænserne for visse Fuglearters Udbredelse i det slesvigske Område. — D.O.F.T., **31**.
- 1939: Yngler Gulirirken, *Serinus canaria serinus*, på Fyn? — D.O.F.T., **33**.
- HANSEN, J. W., 1955: Sjældnere fugle ved Køge. — D.O.F.T., **49**.
- JENSEN, N. H., 1935: Gulirisk, *Serinus canaria serinus*, i Vestjylland. — D.O.F.T., **29**.
- NIETHAMMER, G., 1937: Handbuch der deutschen Vogelkunde, I. — Leipzig.
- REEH, H., 1939: Gulirisk, *Serinus canaria serinus*, på Amager. — D.O.F.T., **33**.
- TORTZEN, N. J., 1949: Gulirirken (*Serinus canarius serinus* (L.)) ynglende ved Næstved. — D.O.F.T., **43**.
- 1957: Gulirirken (*Serinus canaria serinus* (L.)) ved Næstved. — D.O.F.T., **51**.

TO SKOVSNAPPER
(*Scolopax rusticola* (L.))
med abnormt næb

With a Summary in English: Two woodcocks with abnormal bills.

Vildtbiologisk Station har i årenes løb haft to Skovsnapper med abnormt kort næb til undersøgelse.

No. 1.

Den første (fig. 1) blev skudt på Lindenberg pr. Fjellerad den 15. november 1956. Dr. KNUD PALUDAN undersøgte fuglen, hvis næb så ganske naturligt ud, når man så bort fra dets ringe længde. Overnæbbet målte 38 mm fra spidsen til pandens fjer og 31 mm fra spidsen til næseborets distale ende.

Sneppen havde tilsyneladende ikke haft forrageringsvanskeligheder. Den vejede 330 g, hvilket er en ganske normal vægt. WITHERBY et al. (1943) angiver en gennemsnitsvægt på 11½ oz (= 326 g) for 336 vejede individer.

Fuglen blev udstoppet og sendt til H. C. lensgreve Schimmelmänn, Lindenberg pr. Fjellerad.

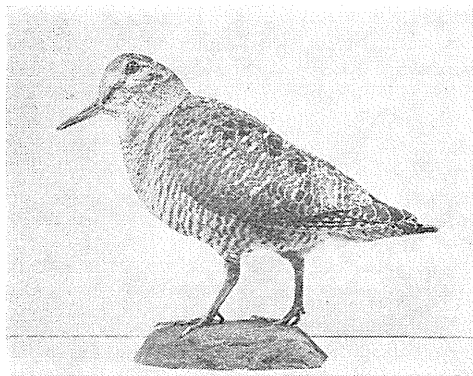

Fig. 1. Skovsneppe no. 1.
Woodcock no. 1.

No. 2.

Den anden kortnæbbede sneppe blev nedlagt i Blåbjerg Plantage, Vestjylland, først i november 1963. I fig. 2 er den afbildet sammen med et normalt individ.

Dens næb minder meget om førstnævntes. Intet tyder på, at de to sneppers næb nogensinde har været udsat for brud. Overnæbbet måler 36 mm, og længden fra spidsen til næseborets distale kant er 28 mm.

Fuglen blev desværre ikke vejlet, men den virkede ikke undervægtig.

Skindet findes på Vildtbiologisk Station, Kalø pr. Rønde.

Næbmål.

WITHERBY et al. (1943) angiver, at næblængden varierede fra 67 mm til 80 mm hos 16 målte hunner og et uangivet antal hanner. Blandt 8 skindlagte fugle i Vildtbiologisk Stations samling er variationen fra 68 mm til 78 mm (gennemsnit: 74

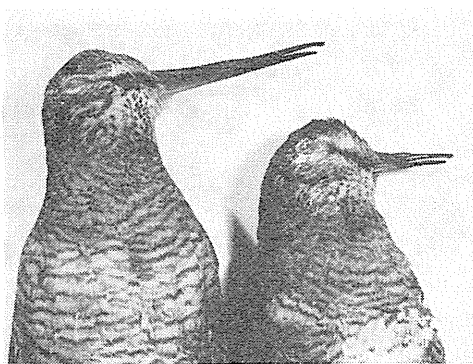

Fig. 2. Kortnæbbet skovsneppe no. 2 sammen med et normalt individ.
Woodcock no. 2 and a bird with normal bill.

mm). De to abnorme Skovsneppers overnæb var som nævnt henholdsvis 38 mm og 36 mm lange, altså kun halvdelen af det normale.

Afstanden fra spidsen til næseborets distale ende udgør på Vildtbiologisk Stations otte fugle i gennemsnit 87,3% (max. 89,0% og min. 83,1%) af den totale næblængde. Tilsvarende procenter for kortnæbbet sneppe no. 1 og no. 2 er henholdsvis 81,6 og 77,8.

Formentlig medfødt abnormitet.

Næbbene på snepperne bærer ikke præg af tidligere beskadigelse. Man må antage, at der er tale om en medfødt abnormitet, hvis årsag ikke kan klarlægges (mutation? påvirkning under fosterudviklingen?).

Forfatteren har ikke i litteraturen truffet beskrivelser af fugle med abnormt kort næb. Det kan således anføres, at G. LESBOUYRIES (1941) i »La Pathologie des Oiseaux« ikke ved gennemgangen af næbabnormiteter omtaler fænomenet. POMEROY (1962) nævner mange typer af næbabnormiteter, der skyldes mekanisk påvirkning eller parasitter, eller hvis årsag formodes at være genetisk. Men korte næb som de to sneppers beskrives ikke. Ifølge Pomeroy har man i det hele taget kun få eksempler på næbabnormiteter hos vadefugle.

JØRGEN FOG

ENGLISH SUMMARY

Two woodcocks with abnormal bills.

Game Biology Station, Kalø, Rønne, has examined two woodcocks (*Scolopax rusticola* (L.)) with abnormally short bills. One of the birds was shot in Eastern Jutland (November 1956) the other one in Western Jutland (November 1963).

The upper mandible measured from tip to feathers 38 mm and 36 mm respectively. WITHERBY et al. (1943) mention variation from 67 mm to 80 mm for normal bills. The variation for eight bills from woodcocks in the collection of Game Biology Station is 68 mm to 78 mm (average: 74 mm).

One of the birds (fig. 1) weighed 330 g. WITHERBY et al. (1943) state 11½ oz. (326 g) as an average of 336 birds. It seems as if the woodcock has been able to feed in a normal way. The other one (fig. 2) was not weighed.

Nothing indicates that the abnormalities are caused by injury. It is suggested that they are innate.

The author has not in the literature found descriptions of short bills as the two above mentioned.

LITTERATUR

- POMEROY, D. E., 1962: Birds with abnormal bills. — Brit. Birds 55: 49—72.
 WITHERBY, H. F. et al., 1943: The Handbook of British birds. 2. ed., 4: 192.